

Budapest Főváros IV. kerület
ÚJPEST ÖNKORMÁNYZAT

☒ 1041 Budapest, István út 14.

☎ 231-3141

KanaszNM@ujpest.hu

Hivatali ügyfélfelkapu elérhetőség:

BP04ONKO, KRID: 358468376

ALPOLGÁRMESTERE

ID 114 601 0024
Közigazgatási feladat
Működési költségvetés
Központi költségvetés

ELŐTERJESZTÉS a Népjóléti és Lakásügyi Bizottság részére

Tárgy: Javaslat az S.O.S. Krízis Alapítvány 2021. évi szakmai és pénzügyi beszámolójának tudomásulvételére

Előterjesztő: Kanász-Nagy Máté alpolgármester

Előterjesztést előkészítette: Zölei Ágnes szociálpolitikai referens

Előterjesztés egyeztetve: Mikó Alexandra Judit kabinetvezető

Jogi szempontból ellenőrizte: Dr. Szentés Kinga szociális főosztályvezető

Bizottsági ülés időpontja: 2022. április 25.

Tisztelt Népjóléti és Lakásügyi Bizottság!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 94. § (3) bekezdés c) pontja kötelező önkormányzati feladatként határozza meg a családok átmeneti gondozása céljából működtetett családok átmeneti otthonában történő elhelyezés és szolgáltatás biztosítását azon kerületi önkormányzatoknak, amelyek területén harmincezer-nél több állandó lakos él.

A S.O.S. Krízis Alapítvány [székhely: 1047 Budapest, Perényi Zsigmond utca 39. (a továbbiakban: Alapítvány)] a Gyvt. 51. § (1) bekezdése szerint olyan családok átmeneti otthonát működtet, ahol az otthontalanná vált szülő kérelmére együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói jogviszonyának, hallgatói jogviszonyának vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat), illetve az Alapítvány 2009. augusztus 26. napjától hatályosan, 2013. május 17. napján módosított, Ellátási Szerződést (a továbbiakban: Ellátási Szerződés) kötött, amelyben az Alapítvány kötelezettséget vállalt arra, hogy családok átmeneti gondozása céljából működtetett átmeneti otthonában elhelyezést és szolgáltatást biztosít.

Az Ellátási Szerződés 9.5. pontjában rögzített éves beszámolási kötelezettségének az Alapítvány eleget tett. A beszámoló alapján a 2021. évben az Alapítványhoz 17 felvételi kérelem érkezett újpesti illetékességű családoktól, ez összesen 46 főt takar, melyből 22 felnőtt, 24 gyermek. Az elhelyezés szinte minden esetben megtörtént.

Fentiek után kérem a Tisztelt Népjóléti és Lakásügyi Bizottságot, hogy az alábbi határozat javaslattal az S.O.S. Krízis Alapítvány 2021. évi szakmai és pénzügyi beszámolóját vegye tudomásul.

Határozati javaslat:**Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének Népjóléti és Lakásügyi Bizottságának .../2022. (.....) határozata az S.O.S. Krízis Alapítvány 2021. évi szakmai és pénzügyi beszámolójának tudomásulvételéről**

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének Népjóléti és Lakásügyi Bizottsága úgy dönt, hogy az S.O.S. Krízis Alapítvány 2021. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolóját tudomásul veszi.

Felelős: Polgármester a hatáskörrel rendelkező alpolgármester útján

Határidő: azonnal

Budapest, 2022. április 14.

Kanász-Nagy Máté
alpolgármester

Melléklet: S.O.S. Krízis Alapítvány 2021. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolója

2021.

Szakmai beszámoló Budapest
Főváros IV. Kerülete
Önkormányzata részére

S.O.S. Krízis
Alapítvány

Hellenbart László

Intézményvezető

2022.02.18.

**SZAKMAI BESZÁMOLÓ BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLETE
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2021. ÉV

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsők között hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2021. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 118 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lőcsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas. Intézményeinken kívül három külső lakásban 15 fő, Félutas Házunkban 4 fő, és külső férőhelyeinken 2021-től további 9 fő elhelyezésére van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül két otthonunk krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintergrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

A jogszabály lehetővé tette, hogy úgynevezett külső férőhelyet is nyissunk, ebből 2021-től kettő lakás áll rendelkezésünkre, összesen 9 fő számára. A külső férőhelyen – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – összesen három évig maradhatnak a kliensek, vállalva, hogy fizetik az ingatlan közüzemi költségeit, illetve jelentős előtakarékossági összeg vállalásával gondoskodnak jövőbeni lakhatásuk megalapozásáról.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: *„Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.”* A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthontalanná váló családot, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti és mátyásföldi intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

40 FŐ

38 FŐ

40 FŐ

Intézményvezető

Intézményvezető helyettesek

Intézményvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai egység
vezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai egység
vezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Jogász, pszichológus, fejlesztőpedagógus
Technikai személyzet

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal, stb.).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetősége van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletele utáni önálló életre.

Intézményeink közül kettő krízisközpontként is működik, a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttről vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk közel 25 éves múltra tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében mindes esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda) igénybe vételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek

felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokolttá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak élelmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette.

2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékosági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alaprákó program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékosági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékosági számláját növeli. A lakók takarékosági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.

- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet 2021-ben egy újabb követett, amik abban különböznek a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékosági programban vesznek részt.

Néhány szóban kétezerhuszonegyről.....

A mindannyiunk életét jelentősen befolyásoló, 2020-ban kezdődött koronavírus-járvány tartós fennmaradása intézményünk életében is változásokat hozott. Bár a 2020-as év szigorításait, intézménylezárásait 2021-ben egy észszerűbb központi iránymutatás követte, így a tavalyi évben nem kellett kényszerű intézménylezárással szembesülnünk, az emberi élet védelme és a járvány megfékezésére tett erőfeszítéseink velünk maradtak. Otthonainkban nincs látogatási tilalom, azonban látogatót csak az udvaron, szabad téren fogadhattak ellátottaink, ahogyan a napi többszöri, fertőtlenítő takarítás is a mindennapok részévé vált mostanra.

2021. év elején a köznevelésben részt vevő gyermekeink online oktatásban vehettek csak részt, ami nehezen megoldható feladatot jelentett mind a szülők, mind munkatársaink számára. A technikai feltételek maradéktalan biztosítása érdekében támogatók segítségét kellett kérnünk, akik IT-eszközökkel segítettek munkánkat, ennek köszönhetően minden intézményünkben legalább két, interneteléréssel rendelkező asztali számítógép, és számtalan online eszköz (laptop, tablet) állt a tanulók rendelkezésére. Az online világ kihívásai azonban jelentős feladatot róttak a szülőkre, akik megfelelő digitális kompetenciák hiányában ezeket nem tudták megoldani, így szakgondozóink mellett önkéntesek segítségét is kérnünk kellett, akik segítettek a gyermekeknek az tanulásban, feladatok megoldásában, tanulmányaik nyomon követésében.

Az online oktatás gyakorlati, akut kihívásai után a 2021-22-es tanév kezdetekor azonban már egyértelműen látszottak azok a hátrányok, amit a tavaszi lezárás okozott: az egyébként is másféle szocializációval rendelkező, a hagyományos oktatásban is kihívásokkal küzdő gyermekeink számára az online oktatás nem jelentett, nem jelenthetett valós tanulási lehetőséget, és komoly elmaradásokkal vágtak neki a jelenlegi, jelenléti oktatásnak. Felsőbb évfolyamos gyermekeinknél ez tanulmányi lemaradásban jelent meg, míg a tavaly első évfolyamos gyermekeknél a készségek és képességek nem megfelelő fejlődésével. Fejlesztőpedagógusaink és az érintett iskolák segítségével igyekeztünk felzárkóztatni őket, azonban így is előfordult, hogy második évfolyamos gyermekkel az írás-olvasást kellett tanulni.

A pandémiával együtt érkező gazdasági válsághelyzet ugyan 2021-re némiképp enyhülni látszik, azonban a munkaerő-és lakás piac markáns átrendeződése sem teremtett kedvező helyzetet a nálunk élő felnőtteknek: a vendéglátóipart ért gazdasági sokk miatt nagyon sok munkahely megszűnt, minek következtében megjelentek az ellátórendszerben azok a családok is, akik eddig biztonságban magas színvonalon fenn tudták tartani magukat – felszolgáló, pultos munkakörökben – azonban egyik napról a másikra veszítették el jövedelmüket. Komoly kihívást jelentett számukra egy új szakmai identitás megvalósítása, s a válság során elérhető raktáros, vagy pék munkakörökben újakezdeni az életüket. Ezzel együtt nagyon sok olyan munkakör is eltűnt vagy átalakult, ami eddig biztos munkahelyet jelentett a jellemzően alacsony iskolai végzettségű ellátottak számára: a multinacionális cégek sorozatos irodabezárásai szükségtelenné tették a takarító munkaköröket, ahogyan szállodai szobaasszonyt, vagy mosogatót sem kerestek már annyit a munkáltatók, mint a válság előtt. Az fővárosi ingatlanpiac változása kezdetben kedvező lehetőségeket kínált – az albérletek kínálatába nagy mennyiségben kikerült, addig rövidtávú szálláshely-szolgáltatásra

specializálódott ingatlanok kezdetben a bérleti díjak csökkenését eredményezték, azonban ez a piac nagyon gyorsan helyreállt, jellemzően magasabb árszínvonalon, mint azt megelőzően. A jelen tapasztalata az, hogy hiába van nagyon sok bérelhető ingatlan a lakáspiacon, a hagyományos előítéletek (roma család, gyermekes család, sokgyermekes család) ugyanolyan erősen jelen vannak, s ha egy-egy ingatlantulajdonos hajlandó is szóbaállni a fentiek ellenére a családokkal, jellemzően nagyon erős feltételeket támaszt – kér, akár háromhavi kaució, közjegyző általi szerződés, ami további akadályt jelent még akkor is, ha a család anyagi lehetőségei megengednék ezt.

2021-ben azonban ismét megrendeztük **nyári táborunkat** Tatán, ahova 20 gyermeket tudtunk elvinni nyaralni. Az Öreg-tó partján lassan tizedik éve táborozunk a Budapest Esély Alapítvány támogatásával, ez alól csak a 2020-as év volt kivétel.

A 2020-ban elhalasztott szakmai konferenciánkat 2021-ben sem sikerült megrendeznünk, bár megkezdtük a szervezését. A találkozót tervezett időpontja november végén lett volna, témának pedig a szociális munkában jelen lévő mentálhigiénés segítségnyújtás lehetőségeit választottuk. Az év végére erősödő pandémiás helyzet miatt azonban több előadónk is aggályát fejezte ki, és mi magunk is bizonytalanok voltunk abban, mennyire veszélyeztetné a résztvevő szakmai közösséget a rendezvény, így az újabb halasztás mellett döntöttünk.

Évek óta erősebb az elköteleződés az Alapítványnál folyó munka kapcsán a fenntarthatóság, a zöld fejlődés és az ezzel kapcsolatos edukáció iránt. Fejlesztéseink, beruházásaink – lehetőségeink szerint – ezen elvek figyelembe vételével valósulnak meg, ahogyan mindennapjainkban, a lakóközösségünkkel folytatott közösségi munkában is hangsúlyosan és gyakorlatorientáltan jelenik meg a szemlélet. Minden intézményünk rendelkezik komposztálóval a zöldhulladék számára, a háztartási hulladék gyűjtése szelektíven valósul meg, magasházainkban szépen termelt a paradicsom, és sokféle kerti zöldség, madáretetőinkben mindig van eleség, és egy „darázshotel” is felállítottunk 2021-ben.

A Chinoin Gyógyszergyárral négy évvel ezelőtt életre hívott Sanofi Angyalai kezdeményezés alatt 2021-ben is több, mint 200 ajándékot juttatunk el családok átmeneti otthonában élő gyermekeknek, családoknak, köztük természetesen saját ellátottainknak is. Az S.O.S. Krízis Alapítványnál nem csak a gyermekek kérhettek 9.000 Ft értékben ajándékot azoktól a lelkes önkéntesektől, akik a Sanofinál vállalkoztak erre, hanem a felnőttek is. Karácsonykor minden nálunk lakó felnőtt és gyermek személyre szóló, értékes ajándékot kapott az „angyalkától”.

Nagyon büszkék vagyunk rá, hogy az S.O.S. Krízis Alapítvány által koordinált Sanofi Angyalai program 2021-ben bekerült a Civil Díj várományosai közé, ahol a Legjobb együttműködés kategóriájában mérettünk össze. Bár a díjat ezúttal nem mi kaptuk, megtiszteltetés volt már az is, hogy az ország összes civil szervezete közül a legjobb öt közé választották programunkat.

A lassan újrainduló hétköznapi élet – még ha nem is a járvány előtti időket idézve, de - visszahozta mindennapjainkba a megszokott, apró örömeket is. Meg tudtuk tartani intézményi szokásainkat, rendezvényeinket, és volt lehetőségünk arra, hogy külső partnereket fogadjunk, akik önkéntes munkájukkal segítették szervezetünket. Tartottunk családi napokat, ahol együtt bográcsoztunk, farsangot, őszi köszöntőt, anyák napját - minden olyan alkalmat, ami színesíti, vidámmá teszi az otthonban töltött időt.

Családi nap zuglói intézményünkben

Önkénteseink virágültetés után

Egy nagy papír és sok-sok színes filc, festék az apró kezekben

A helyi közösségek támogatására is gyakran számíthattunk: ez a XVI. kerületi otthonunk közelében lévő cukrászda fagyaltozni hívta meg a nálunk lakó családokat

Tökfaragásban a nálunk élő lányok, asszonyok is boszorkányos ügyességről tettek bizonytságot. A halloween-t vidám sütögetéssel, jelmezekbe öltözve vártuk az intézményekben.

És mivel csupa jó gyerek lakik nálunk, a Mikulás sem kerülte el otthonainkat. Igaz, csak az udvaron tudtuk őt fogadni – hiába: ő sem jöhet be az intézménybe – azért nagyon sok ajándékot hozott a gyermekeknek.

A Bonitas In Motu Egyesület és a Cognizant Magyarország támogatásával minden érdeklődő ellátottunk számára lehetőséget biztosítottunk a Fővárosi Állatkert meglátogatására. A támogatók jóvoltából közel 100 fő – szülők és gyermekek együtt – vehettek részt a kötetlen programon. Az állatkerti látogatásról rajzokat készítettek a gyermekek, amiket eljuttatunk a szponzorok számára, hogy ők is átérezhessék e rendkívüli nap hangulatát és erejét. Meglepetésként a Cognizant Magyarország munkatársai minden gyermeknek, aki készített rajzot, egy egyénileg összeállított, értékes rajzeszköz-csomagot küldtek ajándékba.

A vidám, olykor aggodalmas hétköznapok mellett 2021-es újabb sikertörténetet is hozott: A Habitat for Humanity Magyarország, Újpest Önkormányzata és az S.O.S. Krízis Alapítvány több éve együttműködik a *Második esély* programban, ahol újpesti önkormányzati lakásokat újítanak fel a Habitat for Humanity munkatársai, önkéntesei, és for-profit partnereik azért, hogy az általunk felkészített család végső otthonot kaphasson. 2021-ben a negyedik

családunk költözött így önkormányzati bérlakásba: Gabi, Attila és négy gyermekük sok év nehézségei után végre nyugodtan, biztonságban hajthatják már alomra fejüket.

Az átadóról bővebben: <https://telex.hu/belfold/2021/08/21/habitat-for-humanity-negy-gyerekes-csalad-masodik-esely-felujitott-lakas>

Riport az átadásról: <https://www.youtube.com/watch?v=g2RZIOiUCcw&t=91s>

Az intézményeinkben élő gyermekek elindultak a Kreatív Karantén című országos pályázaton, ahol a *Mi, mint Kishercegek* című, közös alkotásukkal harmadik helyezést értek el.

A családok átmeneti otthona ellátás területén szinte már közhelynek számít, hogy a lakhatási probléma csak a „jéghegy csúcsa”, az otthon elvesztése mögött összefüggő és komplex problémák húzódnak meg, melyek sok esetben nem az egyéb életében gyökereznek: az örökölt szegénység, transzgenerációs hatások, a társadalmi-szociálpolitikai környezet és az egyéni diszpozíciók együttes hatásai érvényesülnek, összeadódnak. Az átmeneti gondozás eszközei nem minden esetben elégségesek ahhoz, hogy a komplex problémákra a gondozás egy-másfél éve alatt megoldás szülessen, a fókusz a gyermekek viszonylagos jóllétének és a családban történő biztonságos nevelkedésén megteremtésén lehet csak, amellet, hogy a családban élő szülőkön keresztül vezet az út mindenhez.

Újpesti intézményünkben 2021-ben a családban élő férfiakra került a fókusz, elsősorban azért, mert a nők hagyományos, elsődleges gondozó szerepe szükségszerűen nagyobb figyelmet szán az asszonyokra, míg a férfiakra kevesebbet. Szükségletként merült fel, hogy foglalkozzunk a férfiakkal, az apákkal is, hiszen jellemzően kiüresedett férfi-szerepeik rengetek frusztrációt hordoznak, mentális állapotuk aggasztó, nem ritka a különböző fajtájú és mértékű szenvedélybetegség köreikben. A tradicionális férfi szerepkészletek érvényesülése miatt nehezebben kérnek és fogadnak el segítséget, egyedül próbálnak meg küzdeni olyan helyzetekben, ahol a megszokott megküzdési stratégiák nem működnek. Számukra indítottuk el 2021-ben a férfiklubot, amit a jobb befogadhatóság kedvéért „sörözőnek” neveztünk el: minden második héten péntek este kinyitotta ajtaját a „söröző”, ahol két szakemberünk, egy férfi és egy női kolléga várta a betérő apukákat. A „söröző” tematika beváltotta a hozzá fűzött reményeket: azok a férfiak, akik egy „önsegítő csoportra”, vagy „férfiklubra” nem lettek volna nyitottak, egy ilyen játékos találkozási pontra jól reagáltak, örömmel jöttek beszélgetni, egymással és a szakemberekkel is. A szerephatárok megtartása miatt szakemberink is a kocsmáros és a kocsmárosné címkét vették magukra, és ezt a játékot jól fogadták a lakók. Bár a csoporttalálkozók tervezésekor komoly tematikát állítottunk össze, módszerekkel, eszközökkel, nagyon hamar kiderült, hogy nincs lehetőség arra, hogy terveinket végig vigyük, mert a csoport a traumáikról akart beszélni. Azokról a sérülésekről, fájdalomokról, amiket ezek a férfiak megélték életükben, ide értve a bántalmazotti gyermekkort, a szegénység beláthatatlan mélységeit, az áramlopásért letöltött börtönbüntetéseket, vagy épp a sokadik gyermek elvesztését, amikor a nők elhagyták őket, és vitték magukkal a gyermekeket is. Beláttuk, hogy mindaddig, amíg ezekkel a traumákkal nem kezdünk valamit, csoportfolyamat szintjén képtelenség előre lépni, egyúttal komoly jelzés is volt számunkra, hogy a csoporton kívüli

segítő folyamatok tervezésekor is hangsúlyosan figyelembe kell venni a férfiak traumatizáltságát is.

A csoportfolyamatról készült külön tanulmányban ők a mamutvadászok: Szentiványi Jenő A kőbaltás ember című könyvének főhőse, Ge-og, az ősember jutott eszünkbe – gyermekkorunkban talán többen is olvastuk ezt a regényt. Vajon mit tenne Ge-og egy olyan világban, ahol már nincsenek mamutok? Hogyan tudna ő alkalmazkodni a megváltozott környezethez, elvárásokhoz, ahol már nem érvényes az ő tudása, képességei nem valók arra, hogy biztosítsa családjá fennmaradását? Hiszen, ha lenne itt egy mamut, bizonyára legyőzné – de itt gyártósor van, alacsony presztízsű állások, betanított munkák, kényszerű döntések. Ge-og most egy kocsmá előtt áll, kőbaltája és nyilai a lába mellett a földön, használatlanul, és a második sörét issza.

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÚJPESTI CSALÁDSEGÍTŐ- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONTTAL ÉS A JELZŐRENDSZERREL

Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye Családsegítő-és Gyermekjóléti Központ munkatársaival 2021-ben is szoros partnerségben segítettük az ellátott családokat. A Központ családsegítő-és esetmenedzser munkatársai rendszeresen látogatják családjainkat az intézményben, a kerületben felmerülő, családokat érintő lakhatási problémák megoldásában gyakran kérik segítségünket.

2021-ben is több, gyermekvédelmi ügyben tartott esetkonferencián részt vettünk, aktívan kapcsolódtunk a jelzőrendszeri találkozókhoz is.

Az Újpesti Bölcsődék részéről feltétlen támogatást kapnak a bölcsődés korú gyermeket nevelő családjaink, minden ilyen korú gyermekünk számára biztosították a bölcsődei ellátást.

Körzetes óvodánk, a Vörösmarty Tagóvoda elkötelezett a rászoruló gyermekek támogatása mellett, kölcsönös és kétirányú, szoros kapcsolatban vagyunk velük, minden gondozott gyermekünkkel kapcsolatban.

Iskolás korú gyermekeinket a Megyeri Úti Általános Iskola fogadja – ideértve az ideiglenes vendégtanulói jogviszonnyal rendelkező, bántalmazott gyermekeket is. Az iskola vezetője és pedagógusai nyitottak a közös munkára, kölcsönösen támogató, partneri viszonyban dolgozunk velük a tanköteles korú gyermekeink érdekében.

**PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ BUDAPEST FŐVÁROS IV.
KERÜLETE ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

2021.				
Megnevezés	Bevétel	Kiadás	IV.kerület 15 főre	Elszámolás
Központi költségvetési támogatás	132 473 949			
Önkormányzati szerződések	18 421 862			
-ebből IV.kerület	10 005 302			
Egyéb bevételek	34 062 620			
Áramdíj összesen		3 516 431		
Áramdíj arányosan			447 004	386 725
Víz és Csatorna díj összesen		2 236 435		
Víz és Csatorna díj arányosan			284 293	245 955
Szemétszállítás összesen		1 417 750		
Szemétszállítás arányosan			180 222	155 919
Gázdíj összesen		3 492 519		
Gázdíj arányosan			443 964	384 095
Bérek+járulékok összesen		108 109 663		
Családsegély béré			4 886 365	4 227 430
Szaksegély			3 588 678	3 104 738
Fenntartás egyéb ag.ktg.(élelm.,tiszt.,stb)		10 795 696	1 372 334	1 187 272
Karbantartási ktg		2 847 592	361 982	313 168
Bérleti díjak		10 114 196		
Egyéb költségek		30 133 624		
Összesen:	184 958 431	172 663 906	11 564 843	10 005 302

Budapest, 2022. február 18.

Hellenbárt László
 Intézményvezető

Az ellátotti kör jellemzőit – statisztikai adatok a 2021. év vonatkozásában

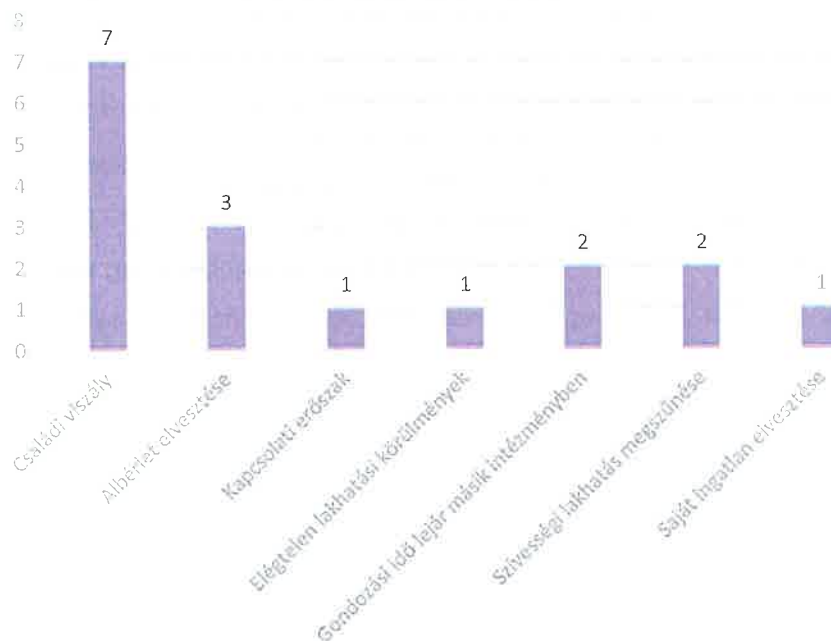
Az S.O.S. Krízis Alapítvány fenntartásában működő intézményhálózatban 2021-ében 382 főt láttunk el, ez 98 esetet/családot jelent. Ebben a 382 főben benne vannak azok a családok, akinek a gondozása még 2021 előtt elkezdődött, s azok is, akiket a tárgyévben vettünk fel. Utóbbiakkal együtt 2021-ben 360 család, 1.361 fő jelentkezett az ellátásunkba.

Bár Intézményünk Újpesten helyezkedik el, nem kizárólag újpesti illetékességű jelentkezőket fogadunk. Országos befogadású intézményként Magyarország területéről bárholnan jelentkező ügyfeleket ellátásba vesszük, akik így szükségszerűen kapcsolatba kerülnek a kerület gyermekvédelmi és köznevelési rendszerével is. Az intézményünkbe való bekerülés elengedhetetlen feltétele a szülő kérelme az ellátásra vonatkozóan. Ezt azért fontos kiemelni, mert gyakori, hogy segítő szervezetek, intézmények jelzik az elhelyezés szükségességét, ám a család önmaga ezt mégsem kéri, nem születik kérelem. Ennek ismeretében megkülönböztetünk *jelzést*, mely csak annyit takar, telefonon, személyesen, levélben, segítő személy által érdeklődés mutatkozott elhelyezés iránt, illetve *kérelmet*, ami ténylegesen megvalósult jelentkezést jelent.

Ennek ismeretében 2021-ben 25 esetben érkezett jelzés felénk arról, hogy újpesti illetékességgel rendelkező családnak vélhetően szüksége lehet az ellátásra. A 24 eset 78 főt takar, akik közül 35 fő felnőtt, 42 gyermek és egy magzat volt.

A 24 jelzésből 17 felvételi kérelem született, ez összesen 46 főt takar, melyből 22 felnőtt, 24 gyermek.

Az újpesti illetékességű családok esetében a felvételi kérelem benyújtásának okai a következők:

2021-ben a jelentkezések fő oka a családi vizály volt. Mélyebb elemzést érdemelne a kérdés, miért ugrott ki ez a tavalyi évben, de talán nem állunk messze a valóságtól azzal a feltételezéssel, hogy a pandémia közvetett hatásai (munkanélküliség, összezártság, növekvő mentális terhek) közrejátszhattak abban, hogy a kényszerűségből együtt élők között megnövekedtek a feszültségek. A másik intézményből történő átvételek közül egy esetben az Újpesti „Aranyhíd” GYÁO-ban gondozott, két gyermek költözött be Intézményünkbe, az édesanyjukkal.

A felvételi kérelmet benyújtott családok közül 2021-ben:

	esetszám	fő	felőtt	gyerek/magzat
ellátásunkba került 2021-ben	7	20	8	12
nem jelent meg a felvételi beszélgetésen/nem elérhető	1	2	1	1
megoldódott közben a probléma/nem fogadta el az elhelyezést	5	13	7	6
aktív kérelem	1	2	1	1
más ellátásba delegálva	1	3	1	2
egyéb ok miatt elutasítva	1	3	2	1
jogosulatlan kérelem	1	3	2	1
Összesen	17	46	22	24

Mint látható, szinte minden esetben tudtunk segíteni a hozzánk fordulóknak, ahol a szükséglet valósan fennállt. Egy esetben más ellátásba delegáltuk a jelentkezőt, mert kapcsolati erőszak áldozata volt, gondoskodtunk arról, hogy a bántalmazótól biztonságos távolságban jusson elhelyezéshez. Egy esetben azért utasítottuk el a kérelmet, mert a jelentkezést megelőzően már ellátottunk volt a jelentkező, és az akkori tapasztalatok alapján a gyermek érdekei más ellátási formát kívántak meg. Egy esetben a felvételi beszélgetés egyeztetésekor derült ki, hogy a család a XV. kerületben él, albérletben, és nincs is valós lakhatási probléma, egyéb okból szerettek volna ellátásunkba kerülni. 2021. végén egy aktív kérelem volt, egy anya egy gyermekkel várt elhelyezésre.

**Adatok a 2021-ben ellátásunkban lévőkről
(halmozott adatok, 2020-ról áthúzódó esetek + 2021. új esetek)**

2021-ben összesen 5359 éjszakát töltöttek ellátásunkban újpesti illetékességű ellátottak. Ezek egyrésze az intézményen belül került elhelyezésre, másrészük kiléptető lakásban lakott már.

Az ellátott gyermekek nem és életkor szerinti megoszlása:

	Összesen	Lány	Fiú
0-3 éves korosztály	12	4	8
4-5 éves korosztály	1	1	0
6-13 éves korosztály	4	3	1
14-18 éves korosztály	2	2	0
ÖSSZESEN	19	10	9

Gyermekek száma a családokban

1 gyermek	4 család
2 gyermek	6 család
3 gyermek	1 család

Szülők munkaerőpiaci helyzete:

	Életkor (év)	Iskolai végzettség	Jövedelem forrása	Jövedelem összege
Nő	19	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	80.000 felett
Férfi	19	alapfokú	Munkaviszony	80.000 felett
Nő	22	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	20.000-40.000 Ft
Nő	25	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	60.000-80.000 Ft
Nő	27	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek + munkaviszony	80.000 felett
Nő	28	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	80.000 felett
Nő	29	szakmunkás	Gyermekek után járó jövedelmek	40.000-60.000 Ft
Férfi	29	alapfokú	Munkaviszony	80.000 felett
Nő	29	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	80.000 felett
Férfi	29	szakmunkás	Alkalmi munka	80.000 felett
Férfi	36	alapfokú	Alkalmi munka	80.000 felett
Férfi	37	érettségi	Nincs	0-20.000 Ft
Férfi	40	8 általános	Munkabér	80.000 felett
Nő	40	8 általános	Munkabér	40.000-60.000 Ft
Nő	43	szakmunkás	Gyermekek után járó jövedelmek	40.000-60.000 Ft
Nő	50	alapfok alatti	Gyermekek után járó jövedelmek + munkaviszony	80.000 felett

A fenti táblázatban szereplő adatokból több helyzetre is lehet következtetéseket levonni: egyrészt – elsősorban a tradicionális családi szerepek miatt – a nők jövedelmét jellemzően a gyermekek után járó transzfereket jelentik. Másrészt látható, minél fiatalabb egy szülő, annál kiszolgáltatottabb helyzetben van. Ez utóbbi jelenti azt is, hogy vélhetően az idősebb korú szülőknek már nagyobb gyermekeik vannak, akik mellett biztonságban lehet munkát vállalni, míg a fiatal szülők 0-3 éves korú gyermeket nevelnek, ami – elsősorban a nőket – nagyon kiszolgáltatottá teszi őket a munkaerőpiacon. Ha mindehhez figyelembe vesszük az iskolai végzettségeket is, látható, hogy jellemzően alacsony iskolai végzettségű kliensekről beszélünk, különösen a 30 alatti korosztályban.

Az átmeneti gondozás megszűnése, kiköltözés a családok átmeneti otthonából

A 2021-ben megszűnt ellátások közül két család albérletbe költözött, három esetben a tágabb rokonság közreműködésével oldották meg a lakhatásukat, egy esetben pedig gyermekvédelmi intézkedés vált elengedhetlenné az anya bántalmazó magatartása miatt, és a gyermekek gyermekvédelmi szakellátásba kerültek.

Budapest, 2022. február 18.

Javaslataink a jövőbeni együttműködés tekintetében:

- Fenntartani a szoros kapcsolatot a Család-és Gyermekjóléti Központtal, rendszeres esetmegbeszélők és esetkonferenciák tartása az ellátásban lévő ügyfelek élethelyzetének megoldására irányuló szakmai tevékenységek összehangolása érdekében.
- Szervezetünk vállalja, hogy a szakmai együttműködés keretében a Család-és Gyermekjóléti Központ felkérésére térítésmentes prevenciós előadásokat tart családon belüli erőszak, párkapcsolati erőszak és az emberkereskedelem-prostitúció kérdéskörében, a Központ által kért és javasolt helyszíneken.
- Tekintettel arra, hogy tapasztalatunk és adataink szerint a rászoruló családok jövedelemtermelő képessége nem növekedett számottevően az elmúlt években, szemben a fővárosi lakhatási költségekkel, célszerűnek és szükségszerűnek tűnik, hogy elősegítsük a kliensek szociális bérlakáshoz jutását. Javasoljuk és kérjük a Tisztelt Önkormányzattól, fontolja meg annak lehetőségét, hogy a Kerületben elérhető szociális bérlakás-pályázatok bírálatánál súlyozottan jelenhessenek meg azok a pályázók, akik pályázatukhoz csatolni tudják Intézményünk részletes, írásos ajánlását. Az önkormányzat számára előnyös helyzetet teremthet annak a tapasztalatnak az ismerete, melyet az átmeneti otthon nyújtani tud, az átmeneti otthonban eltöltött idő lehet egyfajta „felkészítése” a családnak.
- A jelenleg érvényesülő szakmai irányvonalaknak, trendeknek megfelelően az S.O.S. Krízis Alapítvány is elkötelezett amellett, hogy minél több külső férőhellyel teremtsen meg az átmeneti otthonból való kikerülés megalapozását, elősegítve a családok szocializációját a nem-intézményi lakókörnyezethez. Civil szervezetként nagy erőfeszítés számunkra, ha önerőből, piaci alapon kell ehhez lakást vásárolnunk, szűkös forrásaink ezt nemigen teszik lehetővé. Éppen ezért nagy segítség lenne számunkra, ha **bérelhetnénk** lakás célú ingatlant az Önkormányzattól, vállalva annak felújítási költségeit is.

Esettanulmány – HOSSZÚ ÚTON (Készítette: Balázsné Fenyves Mária)

A Nemes család 2018. tavaszán került intézményünk ellátási körébe. A család elhelyezésére a szülők kérése és az Újpesti Gyermekjóléti Központ javaslata alapján került sor.

A család 2008-tól a IV. kerületben élt albérletben. 2017-ben egy raktárhelyiségként nyilvántartott „lakhatásra alkalmas” ingatlanba költöztek, amit Andor munkáltatójától béreltek, de lakhatási engedély nem volt rá kiadva. Egy felülvizsgálat alkalmával kiderült, hogy az ingatlan érintésvédelme nem megfelelő, életveszélyes, és olyan számlákat kellett volna fizetniük, ami a lakás melletti üzeme volt. Az ingatlant elhagyták a magas költségek miatt. Ezt követően a beköltözésig az apa testvérénél laktak a 15. kerületben. Korábban nem éltek átmeneti otthonban.

A gyermekek:

Bori 11 éves volt, fejlődési rendellenességgel a szívében – sövényhiánnyal - született. Folyamatosan jártak felülvizsgálatra. Műtötték. Az anya előző kapcsolatából született, a vér szerinti apjával tartja a kapcsolatot. A szülő rendszeresen fizeti a gyermektartásdíjat. Védelembe volt véve 50 órát meghaladó iskolai hiányzás miatt. Az anya elmondta, hogy a gyermeket bántalmazták iskolájában, ezért hiányzott sokat. Az eset tisztázása után átírták más oktatási intézménybe.

Andor 8 éves volt, szívzörejrel született. Folyamatosan jártak kardiológiai ellenőrzésre. Problémamentes, várhatóan kinövi a betegséget. Általános iskolában tanult.

Dóra 2 éves, nyitott hátgerinccel született. A szülők tervezték a gyermek bölcsődei elhelyezését.

Anna, a legkisebb, már az átmeneti gondozás során született, anyja 20 hetes várandós volt az intézménybe költözésükkor.

A szülők:

Gréta 29 éves volt, Dórával a gyese-t töltötte. 20 hetes várandós volt, terhessége gondozott. A korábbi születési rendellenességek miatt vizsgálatokra járt. Pszichés betegség nem volt ismert. 8. osztályt végzett, programozónak tanult, de első gyermeke születése miatt nem tudott érettségizni. Kereskedelmi és vendéglátóipari munkatapasztalattal rendelkezett. Rokonokkal, testvérekkel támogató kapcsolatban volt.

Andor 35 éves volt, 8. osztályt végzett. Akkor három éve egy autóbontóban dolgozott Újpesten. Korábbi munkatapasztalatait hasonló területen szerezte. Betegségről nem tettek említést. Előző kapcsolatából született 14 éves gyermekével nem volt kapcsolata. Rokonokkal, testvérekkel támogató kapcsolatban volt. Büntetett előéletű, 2002-ben elítélték lopás és garázdaság miatt. Előzetes letartóztatásban volt 18 hónapot, ekkor le is töltötte a büntetését.

A család jövedelme a három gyermek után járó ellátásból és az apa havi 200eFt munkabéréből állt. Anyagi nehézségekről az apa nem kívánt nyilatkozni, tartozásait nem tartotta számon, azokat nem fizette. Az anya nevéen jelentős összegű tartozások voltak, azokat folyamatában fizették. Akkori terveik szerint az anyagi tartalék képzése a további lakhatás megoldása érdekében, valamint önkormányzati lakáspályázat benyújtása volt a kitűzött céljuk.

Mindkét szülő dohányzott, az apának alkoholproblémái voltak. A felvételi interjúon tapasztaltak alapján az apa alkoholproblémái vélhetően korábban is jelen voltak. A szülők határozottnak, motiváltak tűntek céljaik elérése érdekében.

A GONDOZÁS FOLYAMATA

A gondozás kezdetén a család és a családgondozó szakember által megfogalmazott elsődleges problémák Bori védelembé vétele, a hosszútávú lakhatás megoldatlansága és az anyagi tartalék hiánya voltak. Célul tűzték ki e problémák megoldását, számukra ekkor ez volt a prioritás.

A gondozási időben további, a család életét jelentősen befolyásoló problémák merültek fel: Az intézményi léttel össze nem egyeztethető alkoholfogyasztás az apa részéről, az apa egészségügyi problémái, azok kezelése, apa részéről kevés támogató jelenlét a családban, és többszöri „ideiglenes” távozása a család életéből, ezzel együtt a családon belül kialakuló és súlyosbodó konfliktusok, az anya fizikai és mentális terheltsége. Ifjabb Andor dühkezelési problémái, balesete, annak következményei, Bori tanulási nehézségei, magatartási problémái, egészségi állapota is folyamatos feladatot adott a szülőknek. Emellett szükséges volt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylése is a gyermekek vonatkozásában, melyre – szociális helyzetük ellenére – a család relatívan magas jövedelme miatt nem voltak jogosultak.

A család beköltözésekor - a korábban leírtak szerint – Gréta 20 hetes várandós volt. A gondozási időben a terhesgondozásokon rendszeresen részt vett, a kötelező vizsgálatokon megjelent. Korábbi problémák, születési rendellenességek miatt a kivizsgálások megtörténtek, a magzat egészségesnek bizonyult. A szülőkre hárult a babavárás feladata, ezt intézményünk segítségével teljesítették. **Anna** ellátását a születését követően megfelelően biztosították. A gyermek személyi iratainak beszerzése megtörtént.

A segítő szakember egyik legfontosabb feladata a család helyzetének a felmérése volt, úgy, mint korábbi és aktuális problémáik, azok eddigi megoldási stratégiája, kialakulásuk okai, hogyan értékelik adott helyzetüket, mennyire reálisak – vagy irreálisak az elképzeléseik a jövőt illetően, milyen erőforrásokkal rendelkeznek. Milyen összefüggések vezettek a jelenlegi helyzethez?

A családgondozó legfontosabb eszköze az átmeneti otthonban a strukturált megfigyelés, és a segítő beszélgetés, melyek során a család mindennapi realitása, a dinamikája, a felmerülő nehézségeik- kríziseik, a szülők között jelenlévő feszültség, és a gyermekek problémái mentén rendszerbe foglalható. Mindezek mellett fokozottan szemmel kellett tartani a legkisebb beavatkozás elvét, hiszen a családtagok korábban egyedül oldották meg problémáikat,

ugyanakkor a lakóközösség formáló ereje és a segítők állandó jelenléte alkalmat adhatott volna szülői feladataik megosztására, és a szülők felelősségének részleges áthárítására is. A legkisebb beavatkozás elvének alkalmazásával elkerülhető a család hospitalizációja, így önálló, saját lakhatás megteremtését követően változatlanul alkalmasak maradnak arra, hogy ügyeiket önállóan intézzék.

A gondozás során felemerült megoldandó problémák megjelenésével, a feladatok tervezése minden esetben a családtagok bevonásával történt, a családgondozó valamint a szakmai stáb megfigyelései – tapasztalatai mentén a szülőkkel történt konzultációk során. Gréta agilitása, belátási képessége, racionális helyzetlátása nagyban megkönnyítette a közös munkafolyamatot. A szülők pozitív jövőképe a családgondozás során folyamatosan alakult ki.

Bori veszélyeztetettségének, ezzel együtt védelembe vételének megszüntetéséhez kapcsolódó feladatokat, - az együttműködés a kirendelt esetmenedzserrel, a gyermek tankötelezettség teljesítésének folyamatos biztosítása, kapcsolattartás/együttműködés a gyermekek oktatási intézményével – mind a szülők, mind a gyermek teljesítette. Bori magatartási problémái enyhültek, tanulási nehézségeiben Intézményünk fejlesztő pedagógusa által nyújtott segítséget igénybe vette. A gyermek veszélyeztetettségének megszűnése mentén a védelembe vételt 2021-ben megszüntették. Mindehhez segítségként Intézményünk a szülő hozzájárulásával folyamatos kapcsolatot tartott a bevont segítőkkel, az oktatási intézménnyel és a gyerekjóléti központ munkatársaival. Bori hullámzó érzelmi-mentális állapota miatt intézményunktől heti egy alkalommal pszichés megsegítést kapott, rendszeresen igényelte a segítő beszélgetéseket, az ott szóban rögzített megállapodásokat igyekezett betartani.

A közösen megfogalmazott legfontosabb feladatok között a gondozási időben a hosszú távú lakhatási lehetőségek feltérképezése mentén, a közzétett lakáspályázatok figyelemmel kísérése-benyújtása, és az anyagi tartalék képzése voltak.

Gréta a szülést és a kisebb gyermekek bölcsődei elhelyezését követően sikeresen elhelyezkedett a munkaerőpiacon, egy időben több munkahelyen is dolgozott. Andor szintén dolgozott, bár munkahelyet változtatott, jövedelme rendszeres volt. Mindkét szülőnek igazolt jövedelme volt, pénzgazdálkodásuk kiszámított, tervezett volt. Tartozásaikat rendezték. A lakáspályázatok benyújtásához szorosan kapcsolódó feladatok teljesültek, a szülők a gondozási időben részt vettek intézményünk megtakarítási programjában, ezzel jelentős anyagi tartalékot képeztek. A család segítséget a kapott fenti feladatok végrehajtásában intézményünk infrastruktúrájának igénybevételeivel. A családgondozó és a szakmai stáb támogatást nyújtott, irányt mutatott, szükség szerint kapcsolatot tartott a bevont segítőkkel. Intézményünk, a Gyermekjóléti Központ, valamint a Habitat for Humanity támogatását élvezve, sikeres lakáspályázatot nyújtottak be a IV. kerületi Önkormányzathoz. A pályázaton megnyert lakást a Habitat for Humanity támogatásával újították fel. A költözés 2021. júniusában történt meg.

A gondozás során felmerülő, további problémák megoldásához kapcsolódó feladatok részben megoldódtak.

Andor alkoholfogyasztása a gondozási időben tapasztaltak szerint hullámzó volt. Addikciója okán a családtagjaival rendszeressé váltak a kapcsolati konfliktusok, Gréta fizikai és mentális terhei ezzel együtt jelentősen megnöttek. A gyermekek mentális állapotára nehezedő konfliktusok ifj. Andor dühkezelési problémáiban mutatkoztak meg. Bori többször kérte, hogy a nagyszülőnél tölthessen huzamosabb időt, távol a feszültségektől. A gyermekek pszichés megsegítése e problémák kapcsán is folyamatos volt az ellátotti időben. A szülők az ajánlott család-és/vagy párterápiás lehetőséget nem fogadták el. A párkapcsolati feszültségek feloldása sikertelennek bizonyult.

Andor az otthon által nyújtott addiktológiai és pszichés megsegítést bár elfogadta, és szakértő segítséget kapott függőségének leküzdésében, viselkedésének következtében ellátotti jogviszonyát – az intézményi léttel össze nem egyeztethető magatartása miatt - intézményünk megszüntette.

Andor ezt követően is rendszeresen tartotta gyermekeivel a kapcsolatot, magatartásában pozitív változás volt tapasztalható. A család kérésére újból Intézményünk ellátásába került. Andor alkoholproblémái - bár nem szűntek meg – a család mindennapi életét kevésbé befolyásolták negatívan. Andor további, intézményen kívüli szakorvosi és egyéb segítséget, betegsége mentén nem fogadott el. Pozitív jövőképe nem volt. Munkahelyi problémái miatt később munkahely elhagyásra került sor, majd újra elhelyezkedett. Az alkoholprobléma az ellátotti időben végig fennállt. Gréta és Andor párkapcsolatára ez időben jellemző ambivalencia hatása a későbbi gondozás során szakítást, majd válási szándékot eredményezett.

Ifj. Andor a gondozás során súlyos közúti balesetet szenvedett. A baleset következtében többször esett át műtéten, mozgásának korlátozottságát, a helyhez kötöttséget, a családban felmerült feszültségeket nehezen dolgozta fel, tanulmányaival elmaradt. Traumái feldolgozását a baleseti rehabilitáció és az előírt gyógytorna mellett, Intézményünk szakterapeuta bevonásával segítette, így a korábban jelzett dühkezelési problémái mentén is további szakértő segítséget kapott. A terápia sikerével közösségébe újra beilleszkedett, tanulmányait folytatta, sporttevékenységekben újra részt vett.

Dóri viselkedésében szintén tapasztalható volt a szülők közötti feszültség, ugyanakkor életkora, nyitott személyisége, és az apához való erős kötődése áthidalta a problémákat.

A családgondozás során folyamatosan jelenlévő nehézségek nagy része Andor alkoholproblémája miatt merült fel. A család működését negatívan befolyásoló, állandó konfliktust generáló ittasság, és alkalmazkodási nehézségek miatt a párkapcsolati problémák eszkalálódtak, kiterjedtek a gyermekek mentális állapotára is.

Az anya, a család működésének pozitív oldalai mentén az érdemeket magának vindikálta, belátási képességei ugyanakkor többször gyengülni látszottak. Gyermekeivel szembeni indulatai és türelmetlensége a konfliktusokat követően szembeötlő volt, indulatait nehezen vezette le. Gréta elmondása szerint Andor kevésbé járult hozzá a mindennapok anyagi kiadásaihoz, a megtakarításuk is kizárólag az ő érdeme. A konfliktusok során romló mentális

állapota, ezzel együtt a kiskorúak változó mentális és fizikai állapota miatt a gondozás folyamán rendszeres mentális támogatást igényeltek.

Segítő tényezőnek bizonyult mindezen problémák ellenére a szülők, itt első sorban az anya elszántsága, hogy a problémák megoldásához rendelt feladatok teljesüljenek, ezzel együtt a célok eléréséhez közelebb kerüljenek. Segítőivel bizalmas viszonyban volt, és bár belátási képessége a konfliktusokat követően romlani látszott, szükség szerint segítséget kért, azt elfogadta. Ez az elszántság többször lendítette át a családot a krízishelyzeteken.

Az együttműködés fordulópontjának a sikeres lakáspályázat bizonyult. A család jövőképeinek pozitív irányú változása motiváció volt a felnőttek számára arra, hogy kapcsolatukat rendezzék, ártértékeljék. A megpályázott lakás állapotának javítási munkálatai a család igényei szerint történtek meg, ez a családtagok egymás közti teljes kooperációját igényelte. Az igények felmérése a lehetőségek fényében az együttműködésüket erősítette, a cél eléréséhez maradék erőforrásaikat mozgósították, intézményi jelenlétükben is változást idéztek elő. Korábbi havi megtakarításaik összegét Dóri és Anna bölcsődei elhelyezése után megemelték, Gréta munkába járása rendszeressé vált, és a korábban leírtak szerint több munkakörben – munkahelyen is dolgozott párhuzamosan. Andor ezzel együtt nagyobb szerepet vállalt a gyermekek ellátásában, a szülők kooperatívak voltak a terhek elosztásában is.

Az ellátotti időben a lakás felújítása a kialakult járványhelyzet miatt nem valósult meg, elhelyezésüket ugyanakkor - tekintettel a felújítás tavaszi határidejére – Intézményünk meghosszabbította. Megtakarításuk folyamatos és rendszeres volt, várományosai voltak egy saját lakásnak, így segítségképpen, hogy megtakarításukat ne albérletre fordítsák, külső férőhelyen történő elhelyezést biztosítottunk számukra. A család 2020. őszén költözött külső lakásba.

A korábban felsorolt problémák megoldásában az Intézményen erőforrásain túl, jelentős segítséget nyújtottak a IV. és a VIII. kerületi Gyermejkölési Központ munkatársai, a gyermekek napközbeni ellátását nyújtó valamint az oktatási intézmények, Újpest Önkormányzata, és a Habitat for Humanity Alapítvány munkatársai.

Az együttműködés az intézmény segítő szakembereivel jó volt, a közösen megfogalmazott feladatok, problémák jobbára megoldódtak, céljaik eléréséhez képesek voltak változtatni korábbi beidegződéseiken, igénybe vették a szakemberek által nyújtott lehetőségeket, iránymutatás után ügyeiket önállóan intézték.

A külső lakásban történt elhelyezést követően az együttműködés a korai szakaszban nehézkes volt, az új élethelyzet bizalmatlanná tette a családot. Korábbi segítőikhez való ragaszkodás többször megakasztotta az együttműködést. A kezdeti akadályok elhárultával rendszeresebb, nyitottabb kapcsolat alakult ki a családtagokkal. A család stabilizálódását, a segítő folyamat biztonságos megtartását azonban nagyban megnehezítette a koronavírus-járvány, s annak közvetett hatásait. A járványhelyzet, az online oktatás és a gyermekek egészségi állapotának romlása Gréta munkahelyének elvesztésével járt. Ezzel együtt a szülők közötti feszültségek is

növekedtek, Andor rövid ideig volt a családdal, új párkapcsolatot létesített, elköltözött a lakásból. Gyermekével ekkoriban, rendszertelenül tartotta a kapcsolatot. A szülők házasságának megromlása nagy terhet jelentett a gyermekekre, Dóri két alkalommal szökött meg otthonról, mindkétszer rendőri segítséggel került haza. A kialakult helyzetben a megkezdett takarékoskodást nem tudta folytatni a család: Andor elköltözött, Gréta egyedül maradt négy gyermekével, munkahelye megszűnt. Az addig felhalmozott megtakarításait azonban nem élték fel, készülve az önálló életre.

Ebben az időszakban nagyon szoros támogatásra és határszabásra volt szüksége a családnak. Az átmeneti otthonban töltött idő alatt Gréta nagyon jól funkcionált, azonban az elkerülhetetlen hospitalizáció hatásai érződtek a kiléptető lakásban történt elhelyezéskor: az intézményi támogató közeg elvesztése a korlátok elvesztésével is járt, az önszabályozó funkciók gyengének bizonyultak. Ebben az időszakban – mely egybeesett a házasság megromlásával is – Gréta erős támogatásra szorult. Az egymást érő krízishelyzetek feldolgozása meghaladta az anya erőforrásait, viselkedése, mindennapos működése olykor destruktív jellegűt mutatott. Ekkor szükségessé vált, hogy határozott feltételeket szabjunk a további együttműködésnek, amire az addig eltelt időben nem volt szükség, hiszen a segítő folyamat céljai és eszközei egybeváltak a család erőforrásaival és igényeivel. Egy nagyon rövid ideig tartó elbizonytalanodás, rossz működés után Gréta ismét visszatért az elvárt viselkedéshez, nagyon gyorsan értékelte lehetőségeit, szükségleteit, erőforrásait, és újra megbízhatóan ment tovább a megkezdett úton. Ekkor már nagyon közel álltak ahhoz, hogy az álom, amiért két éve dolgoznak: az önkormányzati bérlakás, megvalósulhasson, és bár az erőforrások a gondozás végére kimerülni látszottak, a család – elsősorban Gréta – képes volt még egy lendületet venni, és sikerrel állította helyre az egyensúlyt az életében.

Ezt követően nem sokkal a család egy újpesti önkormányzati bérlakásba költözött. A családdal az együttműködés a felújított önkormányzati lakásba költözéskor nem szűnt meg. Intézményünk vállalta, hogy további egy éven át figyelemmel kíséri a család sorsának alakulását, szükség szerint segítséget nyújt számukra. A külső lakásból való kiköltözéskor a szülők újra együtt voltak, együtt költöztek az újpesti lakásba, és a mai napig egy háztartásban élnek, gyermekeiket közösen nevelik.

A GONDOZÁSI FOLYAMAT ÉRTÉKELÉSE, A LEHETSÉGES FOLYTATÁS

A gondozás kezdeti szakaszában kijelölt célok megvalósultak, úgy, mint Bori veszélyeztetettségének megszüntetése, a hosszú távú lakhatás biztosítása, és anyagi tartalék képzése. Megszüntették Bori védelembe vételét, a család sikeres lakáspályázatot nyújtott be, újpest önkormányzatához, jelentős megtakarításuk segítségével a lakás berendezését megoldották.

A továbbiakban szükségesnek tűnik a család működésének segítése alapellátás keretein belül, Andor alkoholproblémájának kezelése, és a szülők motiválása a párterápia igénybevételére. A gyermekek, itt Bori korábbi problémái a külső lakásban történt elhelyezést követően negatív irányt vettek, csavargott, tanulmányaival elmaradt, igazolatlan hiányzásai keletkeztek, amiket

Gréta nem kívánt igazolni. Dóri szökései az apához való ragaszkodás okán történtek meg, ezeknél az eseteknél a szülői felügyelet komoly hiányosságai mutatkoztak. Tapasztalataink szerint az önállóbb életvitel során szabadosabb életmódot folytattak, a szülő gyakran hagyta magára gyermekeit, több külső jelzés érkezett a lakásban történő hangoskodásról, családon kívüli személyek fokozott mozgásáról. Mindezek után fontos lehet, hogy a család kevésbé flexibilisen kezelje a gyermekek határait, a biztonságot adó struktúra kialakítása mindkét szülő feladata. Ehhez mindenképpen szükségesnek tűnik a gyermekjóléti központ által eddig is nyújtott segítség folytatása, szükség szerint kötelezések előírásával, hatósági intézkedés kezdeményezésével.

Az esetvitel során a segítők helyzetéből adódóan lehetőség volt a család mindennapjainak figyelemmel kísérésére. Az interjú során elhangzottak, valamint a beköltözést követő időszakban láthatóvá váltak a család struktúrájában és dinamikájában jelenlévő problémák. Bori védelembe vétele mentén a családsegítő és az esetmenedzser szerint a családdal nehéz volt az együttműködés. Gréta többször tagadta a problémákat és a felajánlott segítség elfogadása számára nem volt megfelelő segítség. Következetlensége, és az akkori segítők által tapasztalt elhanyagoló szülői attitűdök okán a gyermeke igazolatlan hiányzásairól nem volt tudomása, annak indokait később nem tudta elfogadni, az ebből adódó bizalmatlanság Borira negatív hatást gyakorolt. A beköltözést követően a folyamatos segítői jelenlét során tudatosodott a szülőben, hogy Bori veszélyeztetettsége valós, annak megszüntetéséhez a segítség elfogadása, a hatósági kötelezések betartása elengedhetetlen. A rendszeres kontroll és a szülő megfelelői akarása során a védelembe vétel okai megszűntek.

Összefüggésként értékelem, hogy korábbi önálló életmódjuk-életvitelük során a szülő következetlensége és elhanyagoló attitűdjei miatt Bori számára nyitottabbak voltak a határok, a szülők számára közös gyermekeik, életvitelük, párkapcsolati problémájuk volt a prioritás, ami Bori elbizonytalanodásához vezetett. Az intézményi elhelyezés alatt a gyermek folyamatosan érezhető volt a határok kitolására tett kísérlet, a kontroll ellenzése.

A külső férőhelyen felmerült problémák, igazolatlan hiányzások és a csavargás okait a szülő elhanyagoló attitűdjeire vezetem vissza. Ezzel együtt tapasztalható volt, hogy ifj. Andor iskolai hiányzásai az online oktatás ellenére túllépték a 260 tanórát, ami szintén feltételezi a szülői jelenlét hiányát, és a gyermek életkorának nem megfelelő „szabad akaratának” támogatását. (a szemléskor tapasztaltak alapján a tanulási időben a gyermek otthon volt, és barátaival játszott). Dóri szökései szintén ezt a gondolatot erősítik, az anya gyakori távollétei alatt a gyermekek egyedül voltak a lakásban, a szülő szükségletei nem álltak párhuzamban a család-gyermekek igényeivel, szükségleteivel. Andor, az apa kilépése a családból teljesen ellehetetlenítette Gréta helyzetét a koronavírus-járvány nehézségeivel együtt, melyet elsőre Gréta nem tudott jól megoldani.

Összegzésként, a szülők hajlamosak gyermekeik határainak elengedésére-kitolására, a szorosabb figyelem kerülésére. Prioritásaik másak, a mindennapok problémái és a párkapcsolati konfliktusok felülírják a gyermekek biztonságának fontosságát. Segítség hiányában ezek az elhanyagoló attitűdök további hatósági eljárást vonhatnak maguk után.

Szükséges volna mindezen problémák miatt, hogy a családdal kapcsolatban lévő segítők többször találkozzanak, összegezzék tapasztalataikat a család működésével kapcsolatban. Ezen tapasztalatok alapján egységes-objektív gondozási lépések meghatározása elsődleges fontosságú lehet. A tapasztaltak alapján az anya szerepe enyhén túlértékelt, az apa alkoholproblémáinak enyhülésére nem lehet mindaddig számítani, amíg a szülők közötti „hatalmi” konfliktusokat erőből rendezik. Az apa bevonását a hétköznapi feladatok ellátásába igénylik a gyermekek, ugyanakkor az anya munkakényszere a családtól való függetlenséggel-szabadulással is magyarázható. Az anya terheltségének csökkentése nem a gyermekek függetlenségével biztosítható, és az apa gyógyulása nagymértékben az anya attitűdjétől is függhet. A szülők túlterheltsége segítség nélkül problémássá válhat, minden tekintetben nehezíti működésüket, ha a helyzetekkel való megküzdéshez nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel.

A szülőket ezért szükséges lenne a párkapcsolati problémák megoldása végett párterápiára vagy mediációra bírní, az anya támogatásában fontos lehet attitűdjeinek objektív elemzése, a szülők szülő- vagy szülői pszicho-educációs csoportfoglalkozáson való részvételének támogatása, szervezése.

A legfontosabb kitűzött célok a nehézségek ellenére megvalósultak, Bori veszélyeztetettsége megszűnt, a szülők jelentős megtakarítást értek el, lakhatásuk a következő évekre biztosítottnak tűnik. Az elsődleges célok eléréséhez rendelt feladatokat megoldották. Mindezeket a közös munka sikereként értékelhetjük. A gondozás során felmerült egyéb problémák és feladatok, bár szervesen kapcsolódtak a család mindennapi működéséhez, részben teljesültek, ugyanakkor további szoros támogatás és megküzdési minták hiányában újra előtérbe kerülhetnek, megoldásuk hiányosságai miatt eszkalálódhatnak.

A gondozás összegzéseként mindenképpen sikerként könyvelhetjük el a sikeres lakáspályázatot, a szülők jelentős megtakarítását. Motivációjuk fenntartásához a gondozás során folyamatos támogatást kaptak, a kitűzött célok eléréséhez mozgósították erőforrásaikat, tartalékaikat. Mindezek fényében kevésbé tűnik sikeresnek a gyermekeket érintő problémák megoldásának eredménye, tekintettel első sorban a külső lakásban tapasztalt problémákra. A fentiekben leírtak szerint a szülők működésében az önállóság elérésével lényeges-negatív változás történt, gyermekeik érdekei háttérbe szorulni látszottak. Figyelembe véve, hogy az intézményben töltött időben szoros kontroll alatt volt a család, az elhanyagoló szülői magatartás nem, vagy kevésbé volt tapasztalható. A család előzményéhez visszakanyarodva ugyanakkor felmerül a gondolat, hogy a szülőnek miért nem volt tudomása gyermeke igazolatlan hiányzásairól, az elmondott okokat miért nem hitte el, és a felajánlott segítséget ennek kapcsán miért fogadta kétséggel. Személyes tapasztalatom szerint a problémát a szülők számára nem a probléma jelenléte, hanem legtöbb esetben annak felszínre kerülése okozta. A szülők ennek mentén támadásnak élték meg az elhanyagolásra utalást, szülői kompetenciáik megkérdőjelezését. Tiltakozásuk az együttműködés hiányosságait jelezte, és hatósági intézkedést vont maga után.

Az esettel kapcsolatban dilemma, az ismeretek szerint az apa alkoholproblémája, és az ahhoz kapcsolódó konfliktusok miatt merült fel. A gyermekekre tett negatív hatása, és a várandós anyával való konfliktusok mentén joggal merülhetett fel, mit tesz az apa a családért, állapotából adódóan szerepe mennyire káros a családjára, szüksége van-e a gyerekeknek ezekre a mintákra. A család történetéből kiderült, hogy volt már korábban is szakítás a szülők között, intézményünk két alkalommal szüntette meg Andor ellátotti jogviszonyát, ugyanakkor a szülők a mai napig közösen nevelik a gyermekeket. Dilemma, mikor kezdődik az a beavatkozási kényszer, ami a családban élő szenvedélybeteg szülő miatt a gyermekek esetleges veszélyeztetettsége miatt a szakemberekben előbukkanhat.

Dilemma volt az ismeretek alapján, hogy önálló életvitel esetén alkalmas lesz-e a szülőpáros gyermekeik biztonságának megerősítésére-támogatására vagy a korábbiakban tapasztalt elhanyagoló attitűdök fennmaradnak esetleg erősödnek. Képesek lesznek-e szülők megküzdni saját paranormatív viselkedésükkel, képesek lesznek-e gyermekeiket hatékonyan támogatni?

A korábban megfogalmazott legkisebb beavatkozás elve alapján azonban a szülők a döntéseiket maguk hozták meg, intézményi keretek között segítséget kaptak ehhez megoldási stratégiáik, eszköztáruk bővítésével, segítő beszélgetéseken elhangzott megoldási javaslatokkal.

Az objektivitás határait a család krízisei miatt a segítőknek meg kellett tartani. A hosszas gondozási idő ennek a határnak az átlépését veszélyeztetheti, a bevonódás, a szubjektivitás elterelheti a saját megoldásaiktól a családtagokat.

SZEMÉLYES REFLEXIÓK

A család harmadik családgondozója voltam a hosszú gondozás során (a külső férőhelyen történt elhelyezés után a második). Felszínesen ismertem történetüket a családgondozó váltást megelőzően, ez eltelt gondozási időszakról vegyes véleményeket, álláspontokat ismertem meg szóbeli tájékozódás során. Egy részről elhangzott a család jó együttműködésének, Gréta elszántságának és elért eredményeiknek a dicsérete, másrészről a „Kiengedtük a szellemet a palackból!” mondat is megjelent, utalásként arra, hogy a család a határokat vélhetően nem fogja tudni tartani, kontroll nélkül szétcsúsznak. Ha a szülők „védőfaktor” szerepe elvész, a gyermekek nem tudják elsajátítani a viselkedési szabályokat, iskolai teljesítményük gyengülhet, marginális helyzetbe kerülhetnek korcsoportjukban. Andor állapota romolhat, Gréta pedig hárítani fogja a felelősséget a problémák mentén.

A családgondozó-váltáskor saját kérés volt a család gondozásának lehetősége. Bori ismerete miatt (táboroztatás) Grétával volt kapcsolatom. Nem voltam ismeretlen a számára, és úgy véltem, hogy ez a kapcsolat segítheti a családot a további közös munka során. Örököelve a család távolságtartását, és az előző gondozási helyhez való kötődését, nehézkesnek bizonyult az együttműködés. Több alkalommal került sor vitákra, ilyen alkalmakkor Gréta az Intézményünket okolta gyermekei betegségért, Andor elköltözéséért, saját munkájának elvesztéséért. Az iskolások a digitális oktatás alatt elmaradtak tanulmányaikkal, ifjabb Andor hiányzásai magasak voltak, rossz tanulmányi eredményei miatt javítóvizsgákra kötelezték. Bori a csavargásai miatt igazolatlan órákat halmozott fel, rossz érdemjegyei miatt őt is

javítóvizsgákra kötelezték. Gréta a saját felelősségét mindenben háritotta. Gyakran volt indulatos, nehezen kezelte a stresszt, a felajánlott pszichés megsegítést elutasította, Bori számára is mindössze két alkalommal tudtunk támogatást nyújtani. Úgy tűnt, hogy Gréta nem kívánja bevonni intézményünket az életébe. Civilektől érkező jelzések alapján tudjuk, hogy a lakásban sok családon kívüli ember fordult meg, nagy volt a hangoskodás. Dóri első szökését szintén külső telefonáló jelezte. Az utolsó havi szemlekor tapasztaltuk, hogy egy nagy testű kutya is van a lakásban, az eb eltávolítására szólítottam fel a családot. Ez csupán hetekkel később, Intézményvezetői figyelmeztetés után történt meg.

Összességében, az együttműködés nehézségei, Gréta tagadása és nehezen kezelt indulatai ellenére sikerült elérni, hogy beszélgetéseink kezelhető mederben maradjanak, ezzel segítve a szülő objektív helyzetlátását.

A lakás felújításának folyamatát végéigkísértem, a családtagok türelmetlensége-feszültsége érthető-érezhető volt helyzetük miatt. A nehézségek, a család nehézkes leválása ellenére az intézményből külső lakásba történő kiköltözés megfelelő döntés volt ahhoz, hogy a hospitalizációból eredő problémák még egy szoros, támogató és kontrolláló közegen belül jelenjenek meg és oldódjanak meg, és tényleges, önálló életüket az önkormányzati lakásban már ezen megküzdési tapasztalatok birtokában kezdhessék meg. Mindemellett elengedhetetlen, hogy alapellátás keretében a család további kísérést kapjon.

